

Enkele kernpunten uit het feitenrapport die niet kloppen:

1) Er was geen sprake van een gewelddadige sfeer voor de aanvang van het politieoptreden.

Het feitenrelaas van de politie begint met het schetsen van een zeer gewelddadige sfeer aan het begin van het politieoptreden. De politie probeert zo haar inschatting te onderbouwen dat “het geen ludiek verzet betrof” (beantwoording, p 3). Het geschetste beeld is echter bedrieglijk. Er wordt gesproken over een papiercontainer die in brand is gestoken en de ME die gelijk na het verlaten van hun busjes bestookt wordt met flesjes. Er wordt niet vermeld dat demonstranten zelf, met een brandblusser de papiercontainer hebben geblust, en dat de brandweer dat vervolgens gemoedelijk heeft kunnen afmaken, lang voordat de ME arriveerde (zie beelden). Wij hebben geen videomateriaal of verslagen waaruit blijkt dat de politie gelijk bij aankomst bestookt zou zijn met flesjes, zoals het feitenrelaas beweerd. Uit eigen videomateriaal en de beelden van de NOS blijkt juist, dat de menigte rustig en terughoudend was toen de ME linie zich formeerde en aankwam bij de manifestatie. Dat is ook wat Paul Vugts van het Parool meldt op 6 juli: "De ontruimingskaravaan van de mobiele eenheid stuitte bij krakersbolwerk en 'culturele vrijplaats' Schijnheilig op de Passeerdersgracht gisteren aanvankelijk vooral op 'ludiek' verzet, maar toch deelde de ME harde klappen uit". Overigens spreekt ook de politie zichzelf tegen, door zowel in het feitenrelaas (p2) als in de beantwoording (p3) te stellen dat pas nadat een ME'er begon in te slaan op het luchtbed van een demonstrant, “men startte met het gooien van voorwerpen”. De werkelijkheid was dat vanuit de demonstratie overwegend ludiek en passief verzet werd geboden. Een kleine minderheid gooide objecten, in reactie op het politiegeweld. Dat is ook de enige logische conclusie die men kan trekken uit het feit dat de politie maar zes mensen vervolgt op verdenking van openlijke geweldpleging (beantwoording pagina 5), terwijl zij de menigte van alle zijden heeft kunnen observeren en bijna de gehele tijd ingesloten heeft gehad.

2) De vordering was voor het grootste deel van de demonstranten helemaal niet te horen.

De politie meldt in het feitenrelaas dat op de eerste vordering “door de groep massaal gereageerd werd met joelen en schreeuwen” (p2 bovenaan). Dit is niet juist. De vordering werd op enige afstand van de demonstratie gedaan, op de Marnixstraat. In de demonstratie was een sambaband voluit aan het spelen, en tegelijkertijd waren enkele sympathiserende burens een free jazz concert aan het geven op hun dak, recht tegenover Schijnheilig. Of zoals de politie het zelf meldt: er werden “door middel van audioapparatuur luide en schrille geluiden geproduceerd”. Hierdoor was de vordering simpelweg niet te horen voor de meeste demonstranten.

3) Het politiegeweld was hoofdzakelijk gericht tegen vreedzame demonstranten. Het overgrote deel van de demonstranten, zelfs de zwartgemaskerde demonstranten die het feitenrelaas noemt, pleegden passief verzet (zoals het afwerpen van klappen of het beschermen van het hoofd, of het inhaken met andere demonstranten, of het slap houden van het lichaam bij arrestatie, waardoor de politie arrestanten moest wegdragen).

Als onderdeel van het beeld van een ‘proportioneel optreden’ dat het feitenrelaas van de politie probeert te creëren, stelt men dat (p2 onderaan, beantwoording p5 onderaan) er een soort tweesporen beleid werd gevolgd. Alleen tegen degenen die zich actief verzetten zou geweld zijn gebruikt. Dit klopt niet. De ludieke demonstranten, zoals de in de beantwoording genoemde ‘als aardbei verklede jongen’ (beantwoording p3 onderaan, te zien op minuut 3:09-3:15 van de film) werden even hard geknuppeld. Vreedzame demonstranten werden overigens niet alleen ‘geduwd’ en ‘geprikt’, maar ook voluit op het hoofd geslagen¹. Dat dit geweld nodig was om de demonstranten in beweging te krijgen, zoals de beantwoording meldt (p4 bovenaan), is ongeloofwaardig omdat demonstranten door de politiecharge in een fuik geleid werden. Veel demonstranten zijn daarbij ook op de rug geslagen, wat het beeld verder bevestigt dat de politie ‘geweld om het geweld’ gebruikte.

Ook bij de arrestatie van vreedzame demonstranten werd excessief geweld gebruikt. Sommige demonstranten pleegden passief verzet, door zich te laten wegdragen. Dat is nog altijd iets anders dan het zich “hevig verzetten” tegen arrestatie, dat de beantwoording aanvoert als legitimatie voor de gewelddadige arrestaties (p6 bovenaan). Het zou voor de politie geen excuus moeten zijn om demonstranten te slaan of anderszins fysiek pijn te doen, met drukpunttechnieken, door iemand zijn neus naar boven te rekken, polsen om te draaien en zo verder².

4) De politie probeerde direct na het inzetten van de eerste charge de groep in te sluiten.

De politie sloot direct na de charge de demonstranten in aan beide zijden. In het feitenrelaas (p3 bovenaan) wordt vermeld dat de ME-linie aan de achterkant van de demonstratie zou zijn geopend. Op videobeelden die van bovenaf werden geschoten, is echter duidelijk te zien dat die tweede linie ME lange tijd gesloten blijft, terwijl demonstranten die kant op gedreven worden. De demonstranten kunnen nergens naar toe terwijl de ME hard op ze blijft inslaan. Langs de kanaalzijde is een kleine opening waar enkele mensen mondjesmaat langs kunnen schieten. Die mensen worden rechts de Prinsengracht opgestuurd om daar vervolgens opnieuw ingesloten te worden.

De rapportage van de Volkskrantjournalist³ die in de commandowagen zat, maakt een hele andere lezing van het politieoptreden aannemelijk dan die in het feitenrelaas (geweld diende om de menigte in beweging te krijgen). Volgens dit artikel vatte de politie direct na het inzetten van de eerste charge het plan op om iedereen vast te houden. Terwijl de demonstranten zich nog op de Passeerdersgracht bevinden wordt een commandant geciteerd:

---

¹ “Ik verloor mij evenwicht en kon me net aan een van de stoelen vasthouden, terwijl de ME op mij insloeg. Toen ik mij omdraaide en weer richting de ME keek werd ik vol op mijn voorhoofd geslagen, waardoor ik voor enkele momenten mijn zicht verloor en de kracht in mijn benen”. – Getuigenverslag 6.

² “De demonstranten haken hun armen in elkaar en gaan zitten. Ze scanderen: *'This is what democracy looks like!'* terwijl de een na de ander hardhandig wordt afgevoerd naar een klaarstaande stadsbus. Een meisje wordt aan haar kin het trappetje opgesleurd, haar bril hangt op haar lippen. Een ander wordt aan een hoofd wond verzorgd.” - De Volkskrant, 6 juli.

“Met veel dwang en geweld, hoewel ik weinig weerstand bood, werd ik meegenomen, gefouilleerd en terwijl ik aangaf dat mijn arm gebroken was werden er plastic boeien om mijn arm gespannen, het kompres werd met de sjaal samen door de ME'er weggegooid op straat ondanks mijn tegenwerkingen.” - Getuigenverslag 3.

³ Zie het artikel ‘Waar blijven de bussen?’ in De Volkskrant, 6 juli

“Kun je die groep vasthouden? We willen aanhoudingen verrichten!’ En weer weg is de algemeen commandant die samen met een officier van justitie de ME-charge vanaf de overkant volgt.” Dat gebeurt vervolgens niet omdat het te hard gaat: “Het gaat te hard. De krakers zijn al teruggedreven tot aan de hoek. De pelotonscommandant daar wil zelf niet ingesloten raken, en laat iedereen door.” Als de eerste poging mislukt, besluit de politie de groep alsnog in te sluiten op de Prinsengracht: “Na een tijdje piekeren: ‘Kunnen we aan de andere kant geen linie vormen? Om die groep alsnog in te sluiten?’”

De grootste groep demonstranten bevindt zich dan op de Prinsengracht. Ook demonstranten die aan de overkant van de Passeerdersgracht stonden te kijken, wordt door de politie naar deze groep gedreven. Er was geen sprake van actief verzet. In theorie is de ontruiming nu helemaal voorbij. De groep heeft gehoor gegeven aan de vordering en heeft zich verwijderd naar de Prinsengracht, tien minuten na het begin van het politieoptreden. Op dat moment besluit de politie om de groep alsnog in te sluiten en te arresteren⁴. Allereerst wordt met busjes op de menigte in gereden⁵. Daar is geen enkele noodzaak toe. De enige logische verklaring is dat het een doelbewuste poging is om de boel te escaleren, en een excuus voor arrestatie te hebben. Als de demonstranten niet opzij willen gaan voor de busjes, is dit reden voor de ME om weer charges uit te voeren, waarbij geen verzet of passief verzet (zoals het afweren van klappen of het beschermen van het hoofd) wordt geboden. Vervolgens beginnen aanhoudingseenheden op de menigte in te slaan. Er worden twee individuele aanhoudingen gemaakt. Niet veel later wordt de hele groep gearresteerd.

5) De massa-arrestatie was nergens voor nodig, omdat het geweld wel degelijk geïndividualiseerd kon worden.

In de uitzending van de NOS betoogt Leen Schaap dat er:

- 1) ‘vanuit de hele groep geweld werd gebruikt’;
- 2) ‘dat hij geen kans zag dat te individualiseren’; en
- 3) dat ‘als wij gewaarschuwd hebben van ga weg, dat mensen dan ook echt weg moeten gaan, dat wij rustig de ontruiming moeten kunnen doen’.

Alle drie de punten kloppen niet. Het derde punt heeft nog de meest bizarre logica. De mensen *zijn* weggegaan, en wel naar de Prinsengracht, zoals de politie verordonneerde. En aangezien het pand niet gebarricadeerd is maar wagenwijd

---

⁴ “En dan is het wachten. Links de gracht, rechts de huizen, voor en achter potige mannen en vrouwen met schild en stok. Discussie is zinloos. Een oudere lerares die sympathiseert met de krakers, wil naar haar wachtende leerlingen. Tevergeefs, met een duw belandt ze terug in de groep.” – De Volkskrant 6 juli.

⁵ “Plotseling rijdt een ME-busje dwars door de menigte. Op de Prinsengracht worden de ruim honderd krakers en sympathisanten die nog niet zijn gevlucht, aan twee kanten ingesloten door politie”. – De Volkskrant, 6 juli.

“Tot mijn schrik gaf een bus terwijl er ongeveer 20 demonstranten voor stonden nog steeds gas. Op een gegeven moment zelf zoveel gas dat de demonstranten weg moesten springen om niet onder de bus te komen.” – Getuigenverslag 4.

“De ME bus reed mij hard in de rug en ik klapte naar voren doordat de bumper van de bus in mijn knieholtes reed.” – Getuigenverslag 5.

openstaat, betekent het weggaan van de mensen dat ook de ontruiming al voltooid is. Maar vooral de eerste twee punten zijn belangrijk. Het Parool gaat hier uitgebreid op in, op 6 juli⁶:

“De meeste arrestanten hadden weinig of niets misdaan. Hoe kon de politie ze dan toch aanhouden? Het antwoord op die vraag ligt besloten in artikel 2.2 lid 1 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), dat de arrestanten hadden overtreden. Dat luidt: 'Het is verboden op of aan de weg (...) deel te nemen aan een samenshooling of in groepsverband dan wel afzonderlijk onnodig op te dringen, anderen lastig te vallen, te vechten of op andere wijze de orde te verstoren.' Een erg algemeen en ruim artikel, dus, dat de politie de bevoegdheid geeft hele groepen aan te houden als daaruit bijvoorbeeld geweld is gepleegd dat niet tot individuen is te herleiden.”

Alleen is het in dit geval vrij ongeloofwaardig dat het niet te herleiden is. De politie heeft van alle zijden de demonstratie geobserveerd en gefilmd, en heeft de menigte bijna de gehele tijd ingesloten gehad. Zij had alle middelen om de mensen die overtredingen pleegden uit de groep te halen, wat zij dan ook ruimschoots deed voor de massa-arrestatie. Het is onduidelijk waarom 160 demonstranten opgepakt moesten worden om er zes te vervolgen, waarvan de meesten al van tevoren opgepakt waren! Het op deze manier toepassen van de APV leidt tot vrijheidsberoving en aantasting van het demonstratierecht.

6) Onregelmatigheden na de arrestatie

Mishandeling door de politie duurt ook voort na arrestatie, in het cellencomplex zijn mensen geïntimideerd en uitgescholden en verschillende essentiële zaken werd hen ontzegd: zoals een gang naar het toilet, eten en drinken en bezoek van een arts. Zo werd de jongen met een gebroken onderarm medische hulp geweigerd, die bij zijn arrestatie al zijn kompres en zijn als mitella gebruikte sjaal ontnomen werd⁷.

Het meest opmerkelijke is de manier waarop vreemdelingendetentie wordt gebruikt om demonstranten die niets hebben gedaan en die bij gebrek aan vertrouwen in de politie anoniem wensen te blijven, onder druk te zetten. Het feitenrelaas meldt dat dit gebeurde “op basis van geldend beleid”. Dit klopt niet. Het geldende beleid is dat dit gebeurt als politie de identiteit van een arrestant niet kent. De politie kende echter de identiteit van een van de demonstranten die lange tijd in vreemdelingendetentie is gehouden. De politie belde zelfs een vriendin van hem op, met de vraag om zijn paspoort te komen brengen. Over dit aspect is nog veel te zeggen, wij hebben de NN'er in kwestie gevraagd om persoonlijk zijn verslag te komen doen.

Conclusie:

Het gaat ons hier om een breder punt: het demonstratierecht in de stad, het recht om je politiek te kunnen manifesteren in de publieke ruimte. Want dat was het enige wat de

---

⁶ ‘Politie heeft strafrecht niet altijd nodig’, Het Parool, 6 juli 2011.

⁷ “Vanaf het moment dat ik gearresteerd was heb ik gevraagd om medische hulp, maar dit werd genegeerd.” – Getuigenverslag 6.

overgrote meerderheid van de aanwezigen op 5 juli deden. Wil Amsterdam het demonstratierecht waarborgen, dan dient de politie de-escalierend op te treden. Dat is in dit geval niet gebeurd. In tegendeel, er valt veel voor te zeggen dat de politie hier juist heeft gekozen voor een strategie van escalatie. Dit is allemaal niet nieuw. Vergelijkbare dingen zijn gezegd over het politieoptreden tijdens de demonstratie tegen het kraakverbod van 1 oktober vorig jaar. Verschillende leden van deze raad hebben destijds ook hun zorg uitgesproken over het optreden van de politie en de vraag hoe deze verantwoording aflegt. Dat het ook anders kan, blijkt uit het optreden van het vredescorps en de vreedzame demonstraties die er het afgelopen jaar zijn geweest. Een eenduidig beleid en controlemechanisme ontbreken echter, zowel bij demonstraties als bij ontruiming, waardoor de politie essentiële vrijheden kan blijven schenden. Wij hopen dat de burgemeester zich sterk wil maken voor het demonstratierecht en een aanpak waarbij de-escalatie, niet escalatie centraal staat. Amsterdam heeft een reputatie als vrije stad hoog te houden. Die wordt nu bedreigd. Als laatste willen wij onze zorgen uiten over de kwaliteit van de feitenrapportages van de politie. Op dit moment vallen deze in het genre van de fictie. Er is geen controlerende instantie, geen verantwoordingsmechanisme. De politie kan openlijk dingen beweren die door de televisiebeelden van de NOS gelogenstraf worden, bijvoorbeeld dat er geen vreedzame demonstranten gewelddadig zijn behandeld. Een organisatie die zichzelf en de Raad zo publiekelijk voor de gek mag houden, dat is vragen om problemen. Om de politie de juiste prikkels te geven om op de non-fictie over te gaan, is onafhankelijke controle vereist.